

LESTVICA ZA SPREMLJANJE UČNIH DEJAVNOSTI IN STRATEGIJ V POVEZAVI Z BRALNO PISMENOSTJO

Navodilo:

S križcem (X) označite, ali je bilo posamezno ravnanje in/ali didaktična značilnost pri spremljani učni dejavnosti (hospitacija) prisotno/-a ali ne. Kadar je v posamezni kategoriji nanizanih več značilnosti, predlagamo, da jih v stolpcu za opombe konkretizirate.

MOTIVACIJA ZA BRANJE IN RAZUMEVANJE

	Drži	Ne drži	Opombe, konkretizacija, pojasnila (katere metode, strategije ...)
1. Uporabljena besedila so raznovrstna (iz učbenika, revij, časopisov, foruma ...).			
2. Učenci imajo možnost izbirati besedila.			
3. Vsebina besedil/-a učence motivira za razmišljanje (samoiniciativno sprašujejo, komentirajo ...).			
4. Učitelj organizira medvrstniško branje (v paru, skupinah).			
5. Učitelj učence navaja na samostojno iskanje informacij.			
6. Učitelj učence navaja presojeti, katere informacije v besedilu so bistvene, in utemeljevati, zakaj tako meni.			
7. Učitelj učence navaja na samostojno učenje, učenje v skupinah ali paru.			
8. Učitelj pohvali učence za dobro branje.			
9. Učitelj opogumlja slabše bralce.			
10. Učitelj omogoča in spodbuja izmenjavo besedil med učenci.			
11. Učitelj omogoča učencem izmenjavo mnenj o prebranem in jih k temu spodbuja.			
12. Učitelj uporablja neumetnostna ali umetnostna besedila, ki so primerna			

Lestvica za spremljanje učnih dejavnosti in strategij v povezavi z bralno pismenostjo, dr. Fani Nolimal, Zavod RS za šolstvo.

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

starosti in razvojno psihološkim značilnostim učencev.			
13. Učitelj pri obravnavi neumetnostnih besedil uporablja aktualna besedila (revije, časopisi, novice, forumi, elektronska pošta ...) in ne samo učbeniška.			
14. Besedila in vprašanja za analizo besedil so različne zahtevnosti.			

BRALNE ZMOŽNOSTI IN BRALNO RAZUMEVANJE

	Drži	Ne drži	Opombe, konkretizacija, pojasnila (katere metode, strategije ...)
1. Učenci glasno berejo.			
2. Učitelj se z učenci pogovarja o prebranem.			
3. Učenci se med seboj pogovarjajo o prebranem.			
4. Učitelj spodbuja/dopušča (ob upoštevanju tega, kar je zapisano v besedilu) različne interpretacije prebranega.			
5. Učitelj spodbuja opazovanje/analizo besedil, izražanje ugotovitev in utemeljevanje le-teh ob sklicevanju na besedilo.			
6. Učitelj preverja različne ravni razumevanja besedil (taksonomija).			
7. Učitelj spodbuja kritično vrednotenje pri branju in tvorjenju besedila.			
8. Učitelj prikaže učencem korake posamezne bralne učne strategije (VŽN, Paukova strategija, strategija PV3P, branje po delih ...) ¹ pri predelavi besedil.			
9. Učitelj prikaže učencem uporabo grafičnih organizatorjev (pojmovna mreža, miselni vzorec, matrika, Vennov diagram, ribja kost, časovni trak ...).			
10. Učitelj pri pouku navaja učence na uporabo posameznih BUS. ²			
11. Učitelj vključuje predznanje učencev o			

¹ Katerih strategij? Napišite, komentirajte v opombi.

² BUS – bralne učne strategije.

Lestvica za spremljanje učnih dejavnosti in strategij v povezavi z bralno pismenostjo, dr. Fani Nolimal, Zavod RS za šolstvo.

posameznih BUS, grafičnih organizatorjih ...			
12. Učitelj omogoča učencem BUS in jih spodbuja k izbiri ustrezne BUS (spoznavni, zaznavni stil, vrsta/značilnosti besedila).			
13. Učitelj učencem pokaže strategije učenja iz besedil (učbenik, spletna besedila, revije ...).			
14. Učitelj preverja uporabo primernih BUS za učenje, pomnjenje in razumevanje določenih besedil.			
15. Učitelj navaja učence na izvajanje aktualnih dodatnih bralnih aktivnosti (branje e-pošte, spletne klepetalnice, iskanje spletnih informacij, sodelovanje v forumih ...).			
16. Učitelj spodbuja metakognitivne spretnosti ³ (ozaveščanje uporabljenih poti/metod učenja, vrednotenje in izbiro le-teh glede na osebne izkušnje, zaznavni in spoznavni stil) pri branju in pisanju.			
17. Učitelj uporablja in pri učencih spodbuja rabo različnih strategij za razumevanje in pomnjenje besedil (podčrtavanje pomembnih delov besedila ali ključnih besed, povzemanje bistva, glasno branje sošolcu, pogovor o prebranem s sošolcem ...). ⁴			
18. Učitelj preverja globino razumevanja prebranega.			
19. Učitelj jasno/eksplicitno podaja navodila in preverja njihovo razumevanje.			
20. Učitelj učence spodbuja k razmisleku o tem, kako so se lotili branja in iskanja bistva, kje so imeli težave ipd.; spodbuja jih k ozaveščanju težav, ki so jih imeli pri oblikovanju razumljivih in pravih odgovorov/besedil (govorjenih in pisnih).			

NOTRANJA UČNA DIFERENCIACIJA

	Drži	Ne drži	Opombe, konkretizacija, pojasnila (katere metode, strategije ...)
1. Učencem, ki imajo težave z branjem, je znotraj pouka zagotovljena (individualna ali skupinska) učna pomoč.			

³ Vedeti, kdaj katero znanje uporabiti, vedeti, zakaj je v dani situaciji nekaj boljše od drugega ...

⁴ Ustrezno podčrtajte in/ali dopišite.

2. Organizirana je medsebojna pomoč: boljši bralci pomagajo slabšim bralcem.			
3. Slabši bralci imajo individualizirane programe (prilagojene ⁵ cilje, vsebine, učne dejavnosti, načine preverjanja ...).			
4. Učitelj uporablja posebne strategije za pomoč slabšim bralcem.			
5. Učitelj uporablja posebne strategije za spodbujanje dobrih bralcev.			
6. Povratne informacije o dosežkih in navodila za nadaljnje delo so diferencirana, različna za različne učence (individualizirane in personalizirane).			
7. Učitelj vključuje kompleksnejše naloge, za izvajanje katerih je potrebno iskanje in branje po različnih virih.			
8. Učitelj ima do vseh učencev dovolj visoka pričakovanja. ⁶			
9. Učiteljeve zahteve do učencev (kriteriji za napredek – individualni in individualizirani programi) so jasne in razumljive.			
10. Slabšim bralcem so na voljo bralni pripomočki in podpora gradiva.			

UČNI JEZIK IN UČNI POGOVOR

	Drži	Ne drži	Opombe, konkretizacija, pojasnila (katere metode, strategije ...)
1. Učitelj s pedagoškim dialogom ustvarja spodbudno razpoložensko ozadje učnega procesa.			
2. Učitelj govori v knjižnem jeziku.			
3. Učenci govorijo v knjižnem jeziku.			
4. Učitelj (po potrebi) učence usmerja k rabi knjižnega jezika v vseh učnih situacijah.			
5. V učnem procesu prevladujejo odprta vprašanja, ki zahtevajo daljše odgovore, dopuščajo raznovrstne interpretacije.			

⁵ Podčrtajte ali dopišite, kaj vse imajo učenci prilagojeno, in komentirajte prilagoditve (dovolj visoka pričakovanja za vsakega posameznega učenca).

⁶ Učni izzivi so dovolj zahtevni, primerni posameznim učencem (dobri bralci imajo zahtevnejše izzive – berejo, tvorijo ... obsežnejša, zahtevnejša, kompleksnejša ... besedila, prikaze; slabši bralci so spodbujeni k nadgradnji trenutnih bralnih idr. komunikacijskih zmožnosti ...).

Lestvica za spremljanje učnih dejavnosti in strategij v povezavi z bralno pismenostjo, dr. Fani Nolimal, Zavod RS za šolstvo.

Projekt: Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

6. Učni pogovor vodi učence k samostojni nadgradnji in/ali izgradnji novega znanja.			
7. Učitelj z vprašanji in nalogami spodbuja različne dejavnosti, ravni razumevanja in znanja.			
8. Učitelj opazi morebitna neskladja v razumevanju snovi/besedil/a in jih rešuje v interakciji z učenci.			
9. Učitelj spodbuja in prisluhne pobudi ter vprašanjem učencev.			
10. Pobude/vprašanja učencev smiselno vključi v učni pogovor.			
11. Učitelj učence spodbuja k aktivnemu sodelovanju v učnem pogovoru, daje jim sprotne povratne informacije.			

Lestvica za spremljanje učnih dejavnosti in strategij v povezavi z bralno pismenostjo, dr. Fani Nolimal, Zavod RS za šolstvo.

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

Opis instrumenta

Lestvica za spremljanje pouka vsebuje opise učnih dejavnosti in strategij učitelja in učenca, uporabljenih virov idr. didaktičnih elementov, ki vodijo k učinkovitem spodbujanju razvoja bralnih idr. komunikacijskih zmožnosti učencev. Za večjo preglednost smo opise razvrstili v štiri področja. Ta se osredotočajo na spremljanje:

- dejavnosti za razvoj **motivacije za branje in razumevanje** (zanimiva besedila ..., možnost izbire);
- dejavnosti in strategij za razvoj **bralnih zmožnosti in bralnega razumevanja**;
- **notranje učne diferenciacije**, tj. učna pomoč za učence z disleksijo ali drugimi bralno-napisovalnimi težavami, spodbujanje nadaljnega razvoja dobrih bralcev (**raven pričakovanj** do učencev in **jasnost kriterijev in zahtev**);
- **učnega jezika** (učitelj in učenci) in **učnega pogovora**.

Lestvica je namenjena šolam (ravnateljem, učiteljem, svetovalnim delavcem) za samoevalvacijo pedagoškega dela in spremljanje medsebojnih hospitacij in tudi skrbnikom šol ter drugim zunanjim sodelavcem, ki spremljajo realizacijo ciljev projekta in razvoj bralnih zmožnosti.

Pri spremljanju posamezne učne dejavnosti je mogoče uporabiti opise dejavnosti za vsa področja ali samo za posamezna, odvisno od ciljev, katerim s posamezno dejavnostjo sledimo. Če več udeležencev spremlja neko učno dejavnost in da le-ta ni usmerjena samo na eno področje, npr. razvoj bralnih zmožnosti, je spremljanje posameznih področij smiselno razdeliti med udeležence.

Posamezni opisi, vključeni v lestvico, in zbrane informacije o poteku učnih dejavnosti predstavljajo izvajalcem (učiteljem) in tistim, ki le-te spremljajo, kazalnike kakovostnega pouka, ki lahko učinkovito prispevajo k razvoju posameznega področja. Udeležencem spremljanja so v pomoč pri usmerjeni diskusiji in analizi pedagoškega dela, tj. uporabljenih didaktičnih strategij za razvijanje bralnih zmožnosti.

Vsakemu opazovanju oz. spremljanju pouka naj sledi kratek intervju z učiteljem in učenci (izberemo 3 do 4 učence). Vprašanja oblikujemo glede na zastavljene cilje učne dejavnosti/ure in vtise, ki smo jih ob dobili ob spremljanju posameznih področij.

Primeri vprašanj za učitelja: Katere cilje na področju BP ste si zastavili? Ali ste jih uresničili pri vseh učencih? Ali vas je kaj omejevalo? Kako uspešni so posamezni učenci pri usvajanju BUS? V čem vidite največje ovire? Katere oblike podpore imate na šoli razvite za kompenzacijo primanjkljajev posameznih učencev? Itn.

Primeri vprašanj za učence: Ali pouk tudi običajno poteka na tak način? Ali so besedila, ki jih berete, zanimiva? Ali uživata v branju? Ali vas učitelj za dobro branje pohvali? Ali imate možnost uporabiti različne BUS? Ali vas učitelj spodbuja k uporabi elektronskih medijev, npr. k sodelovanju v spletnih učilnicah, forumih? Itn.